

РУСЛАН

Передплата
на «РУСЛАНА» всього:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:
на цілий рік: зі щоденною
вистилкою 7 доларів, або 12
рублів; з вистилкою двічі
в тижні 5 1/2 долара, або 10
рублів; з вистилкою що субо-
ти 4 1/2 долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

«Вирвеш ми очи і душу ма вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і зіра руска.» — З Руслановх псалмів М. Шашкевича

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских св'ят о 5 1/2 год. по полудні.

Редакция, адміністрація, і експедиція «Руслана» при ул. Осолінських ч. II. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавемана.

Рукописи зертває ся лише на попередче застережене.

Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довенся по 30 сот. від стрічки.

Примилуване до консолідації.

(+) Не в перший раз і то на основі певних подій виказували ми політичну непослідовність головного органу руского народно-демократичного сторонництва, «Діла», виказували се також інші часописи (радикальні і соціалістичні) хоч се знов із свого становища. А ся політична непослідовність викликає посеред руского загалу страшне помішане понятій і спроваджує відтак в нашій народній житю і розвитку вельми шкідливі наслідки.

Пригадаємо тільки сю завзяту боротьбу, яку «Діло» звело підчас і по соймових останних виборах з нашими домородними москвичами і зовсім справедливо, бож се страшний рак, що точить наш народний організм. Почало оно громи сипати на правительство, що оно пособляє москвичам, що тим способом спинює наш народний розвиток і поступ. Алеж забуло сердешне бо теперішні політичні проводирі з «Діла» були ще тоді малими школярами), коли в 1890 р. правительство як раз рішило ся виступити зовсім відкрито до боротьби з москвичами з державного австрійського становища і заявляло Русинам-народовцям готовість, пособляти їх народному і культурному розвиткови, наколи зірвуть свої звязи з москвичами, котрих змаганя ішли проти австрійської державної ідеї.

Спершу станули тодішні провідники політичні Русинів-народовців на самостійній

народній основі, а «Діло» прославило проголошену п. Романчуком в 1890 р. в соймі заяву новою ерою і два роки печатало за ту заяву адреси довіря і подяки. Однак політичні керманічі не зрозуміли своєї задачі, не переводили систематично народної організації, не вихиснували тодішнього політичного положеня, щоби Русини-народовці могли стати поважним політичним чинником. Привикнувши до давньої політики: wir brauchen nichts zu tun, die Regierung wird schon selbst für uns sorgen, вдоволялися ся сяжневими адресами довіря, а коли правительственні обіцянки не надходили так скоро і так обильно, як сего бажали, кинули ся знов з окликом принципальної політики в консолідаційні обійми москвичам. В тім самім «Ділі» стали доказувати (можеб теперішні редактори зволили заглянути до рочників з 1893, 94, 95 і слід.), що вправді між нами а москвичами є деякі рїжницї, однак багато справ практичних мають народовці з москвофілами (як їх названо там «Старорусинами») спільні, та що для того є «можливість солідарности всіх руских послів в соймі, а навіть солідарности «Старорусинів» і народовців в краю».

Русини-народовці стали тоді знов творити з москвичами, котрі при кожній нагоді виводили їх в поле, спільні виборчі комітети до рад повітових, до сойму і держ. ради, покликувати Мончаловских, Маркових, Добрянских, Королів відтак і Дудикевичів на спільні віча, на мужів довіря, а ском-

промітовані процесом Ольги Грабар і фінансовими «сделками» москвофіли регабілізували ся, поки не приголубив гр. Пінїнський тих Starorusinów і почав ними поборювати змаганя опозиційних народовців, що з частиною радикалів зляли ся в народно демократичне сторонництво. З того часу розвельможили ся ці «Старорусини», о котрих «Діло» в 1893 р. писало, що «мають з нами спільний ґрунт», що аж оно само злякало ся своїх союзників і розпочало з ними боротьбу.

До чого довів той мнимий спільний ґрунт, які плоди видала консолідація народних демократів з москвичами, бачимо нині наглядно. В бурсах москвофільских виховують ся сотні руских учеників, котрих настоятелі наломлюють бути москвичами, приказують їм вписувати Nationalität russisch в шкільних картах вписових, забороняють записувати ся на науку рускої мови, а навіть батькам підсувають поданя, в котрих приневолюють їх просити Раду шкільну о звільненя їх синів від науки рускої мови. Отсе плоди довголітньої консолідації, спілки з москвичами, котрі завели таку страшну кириню в краю, а москвофільські клуби в соймі і в державній радї, се також плоди консолідації. І супроти того має «Діло», котре так розпинало ся за консолідацією, так їй служило цілими роками, се «Діло» має ще лице жалувати ся на Королів і Дудикевичів, з котрими так недавно ще народні демократи відбували спільні віча, разом з Мончаловскими і Марковами, а ті придбаня народні і культурні,

35

Вечері над Леманом.

Написав о. Маріян Моравський, з дозволу видавця переложив о. Іван Плавок.

(Дальше).

Св'ященник. Як видно з многих місць Евангелія, Христос простував непорозуміння у важнійших річах, а то, що найбільше вимагало спростованя. Як заховав ся прим. супроти славного ісповіданя Петра, що зеднало єму достоїнство скали церкви? На питане Христа: за кого єго уважають люди, відповідають Апостоли, що уважають єго за одного з пророків — тож Божих слуг, Божих дітий в моральнім значіню, а на питане, за кого они Єго уважають, відповідає Петро: «Ти єси Христос, Син Бога живого». А що на то Христос? чи простує що з тих слів? Ні, торжественно їх санкціонує, додаючи, що то, ісповідане не походить звідки інде, лише з натхнення Небесного Отця і нагороджує Петра виімковими ласками.

Семіонов. Признаю, що то Боже синівство, що собі єго Христос приписує, є чимсь виімковим, що єго зовсім від людей відріжняє, а для того то має конечно бути, як ви богослови хочете, єдинством з Отцем, божественністю?

Св'ященник. Для того, що Христос ближе і найяснійше означає се своє синівство, приписуючи собі найчільнійші Божі прикмети, одну по другій і пояснюючи, як я говорив, що має їх від Отця і разом з Отцем. І так, вічність приписує собі, коли говорить жидам: «Передше, нім

Авраам був, я єсьм», — за що єго хотіли окаменувати яко богохульника; або коли перед смертю говорить до Отця: «Прослави мене славою, яку я мав у Тебе перед сотворенем св'їта». Приписує собі всемогучість, коли говорить: «Як Отець воскрешає померших і оживляє, так і Син оживляє, кого хоче». Притім подрїбно пояснює, що він, Син, не має відрубного діланя від Отця: бо знанє, сила і кожде діло — від Отця є в Сині. Чи нема тут під рукою якої Біблії, щоби ми з самого тексту могли се пізнати?

Devile. От, тут власне є Біблія.

Св'ященник. Погляньмо, приміром, на п'яту главу св. Йоана.

Христос уздоровив хорого над Силоамским озером в суботу, і приказав єму нести своє ложе. Жиди гіршать ся таким ділом, що єго уважають нарушенем суботи. А Христос їм на то каже:

«Отець мой доселѣ дѣлаєть и азъ дѣлаю».

В тих словах Жиди так ясно розуміють, що Христос ідентифікує своє діланє з Божим, що зараз читавмо дальше:

«Сего ради паче, искаху єго Іудеє убити, яко нетокмо разорише суботу, но и Отца своего глаголаше Бога равенся творя Богу».

На се відповідає їм Христос, що критикуючи єго діла, критикують Бога, що Єго є почитателями; а то для того, що Він, Син, не має і не може мати відрубного діланя від Отця:

«Аминь, аминь глаголю вамъ, не можетъ сынь творити о себѣ ничесоже, аще не вже видить Отца творяща; яже бо онъ творить, сїя и сынь такоже творить».

Навіть силу воскресеня умерших, той най-

більший обяв всемогучости, є спільний Отцю і Єму:

«Якоже бо Отець воскрешаєть мертвыя и живить, тако и Сынь, ихже хочеть живить».

Щоби вкінци не думали, що є дві всемогучости, два Божества, Отця і Єго, то виразно пояснює, що Божа прикмета: бути жерелом і дателем житя — переходить від Отця на Сина:

«Мертвіи услышатъ гласъ Сына Божїя и услышавше оживутъ. Якоже бо Отець имать животь вь себѣ, тако даде и Сынови животь имѣти вь себѣ».

Чи тим не є ще досить ясно виражена Єго ідентичність з Богом Отцем? Чи хочемо, щоби Христос ясно висловив ся, що є одно з Отцем, що єсть в Отцю, а Отець в Нім? Тож і се всьо знайдемо слово в слово, обернувши кілька карток, в десятій главі. Тут Христос учить о добрім Пастирю і кінчить таким заключенем: Ніхто не вирве моїх овец з моєї власти, бо ніхто очевидно не може їх вирвати з власти мого Отця, Бога, а Я і Отець одно єсьмо:

«Азъ животь вѣчный дамъ имъ, и не погибнутъ вь вѣки, и не восхитить ихъ никтоже отъ руки моея. Отець мой, иже даде мнѣ, болий всѣхъ єсть и никтоже можетъ восхитити ихъ отъ рукъ Отца моего. Азъ и Отець єдино єсьмо».

(Дальше буде).

котрими український загальний живий і ди- хав, називати вінісекцією на своїм народі, а т. зв. „нову еру“, з котрої походять ті народні і культурні придбання тої ери, котру оно само проголосило, „найтемнішими часами“ нашого народного життя.

Ниніж, коли навіть „Діло“ бачить фарисейство москвичів обидвох таборів, се фарисейство, яким они визначали ся і в часі консолідації і все виводили в поле народ. демократів, можна би сподівати ся, що оно прийшло вже раз до політичного розуму. Тимчасом вказавши на те, що наші домородні москвичі готові „за юдин гріш марних субвенцій, за поміщенє кількадесяти сепартистиків на старостинських лістах у виборах до повітових рад. Може ще за якісь охляпи, може й обіцянки“ піти проти інтересів рускої справи (а сегож уже нераз досвідчило „Діло“), примилує ся оно знов до „координації всіх руских сил“ (оніж вирекли ся рускості!) і числить на нмиму любовою сквичів до руского народу. Забуває оно, що відступник свого народу не може мати серця, не може мати любови до свого народу, котрого мовою, літературою, народністю погорджує, а хоче потонути в широком московськм морі. Отак виглядає послідовність політична „Діла“, така єго принципіальна політика!

Чи не будуть християни приневолені колись обходити жидівських свят?

Підчас коли наші часописи як „Громадський Голос“ і інші єму подібні поборюють усіма силами віру і витворюють у своїх читачів атеїзм, а що найменше релігійну рівнодушність, то жидівські їх товариші та товаришки не наслідують їх зовсім. Але як розбіжні є їх роботи, так розбіжні також і наслідки, які виходять з їх робіт. І так коли прийде шабас, або жидівське свято, то хотяй би чоловік плакав, то не дістане нічого на торзі. Навіть наші люди не спішать ся виносити що небудь на торг, коли знають, що у Жидів свято. Інакше має ся річ, коли є неділя або католицьке свято. От ще до недавна відбували ся в Перемишлі у великі наші празники Благовіщення і св. Йоана Крестителя, коли то в катедрі припадає великий храмовий празник, найбільші ярмарки. В доохресних селах Перемишля світили церкви, коли сї ярмарки відбували ся, пустками. Ще в р. 1894 було приміром в Журавці на Благовіщення в часі співаної служби Божої 8 (кажу осмеро) людей. На щастє заходом Преосвящ. Єпископск. Перемиського Ординаріату перенесено сї ярмарки на инший день. Але зневажанє католицьких свят не уступило. Обявляє ся оно то тут, то там, а причину до сего зневаженя даємо звичайно ми самі. Бо коли Жиди видять, що ми лемимо легкодушно приписи нашої Церкви, то они набирають тим більшої смілости робити то само і то вже не в характері приватнім, але урядовім. Перед мною жалували ся іменно деякі мешканці при ул. Коперника в Станіславові, що тамошний маґазинер залізничї Жид, відпразнувавши собі спокійненько шабас, видає в неділю з маґазину річи, о скільки знаємо, своїм одновірцям. Отжеж фіри, що повабляли товарів, ідуть одна за другою улицею Коперника, а той туркіт непокоїть християн, котрі не можуть знайти супкою навіть в неділю, та хотячи не хотячи приневолені перенести свій недільний відпочинок на суботу.

Але чиже можемо дивувати ся тому, коли невірні сини католицької Церкви поборюють всякими споссбами гідними чи негідними свою Церков, та помагають і чужим плювати на се, що своє та святє? Тому то я і не дивую ся, що Жиди будують свої святинї чи то чисто поступові, чи менше поступові, чи вкінці непос- тупові публичні і приватні? Ябим навіть і не здивував ся, а навіть побоюю ся, що колись християнські краї, зі своїми містами, місточками та селами будуть засіяні густо синагоґами, бж- ницями і домами молитов.

О! радуйте ся на той час наші борителі

звід стягу „Громадского Голосу“ і „Землі і Волі“ та інші вам подібні, бо коли не стане уже цер- ков і костелів, тоді станете молити ся по жи- дівських синагоґах, та будете побожно обходити шабас...

Огляд часописий.

(Ювілей проф. Миколая Сумцова і Дмитра Бага- лія. Голос кївської „Ради“ про се українське свято. Як треба шанувати своїх діячів).

(Дальше).

Але припинивши українські виклади про письменство українське, М. Сумцов не залишив своїх студій на сїм полі і тепер саме підчас юві- лею вийде з друку 19-та збірка іст. філ. т-ва, де уміщені ті єго виклади під скромним заго- ловком „Малюнки з життя українського народно- го слова“.

„Малюнки“ мають такі розділи: 1) сучасні завдання історії народної словесности, 2) дещо про початок українського народу, 3) головні і- сторичні кроки української мови, 4) українські співці і байкарі, 5) старі зразки укр. нар. сло- весности, 6) вага укр. нар. поезії, 7) діячі укр. фольклору й 8) бібліоґраф. показчик. Студію- ючи народню словесність, Сумцов радить, пиль- но придивляти ся до мови пісень, казок і при- казок і в самій мові шукати найбільше ха- рактерні їх риси, щоби цілком увійти в течію того старого життя, в котрім кривуть ся здебільшого жерела народної творчости. А українська мова „як усі инші славянські мови, самостійна, ба- гата, барвиста. Она має окрему історію, влас- ний лексикон, окремі фонетичні закони, свої літературні здобутки величезні і устні народні твори і досить значні та численні твори новочасної пи- сьменности“. Зазначуючи, що доси укр. мова оброблялась і поліпшувалась (на рос. Україні М. С.) тільки з одного боку, в поезії, Сумцов так каже про потреби укр. слова: „Як кожна лю- дина хоче дихати на всі легені, як для всякого чоловіка важко і шкідливо довго задержувати дихання, такечки й мові важко і шкідливо йти під примусом, тільки одною літературною стеж- кою. Она бажає також щирого наукового під- тримання. Тільки йдучи таким шляхом, можна наукові домагання злучити з почутєм національ- но-лінгвістичної справедливости“.

Далі Сумцов зазначає труднощі, що перед- бачає він на сїм шляху з боку змісту й мови. „Що до змісту, то хоч багато розвідок по украї- нознавству, але вони дуже ріжної ваги, вельми розкидані, з великими перервами й опріхами. Нема научної критичної літератури; дуже мало бібліоґраф, реєстриків; нема зовсім підручни- ків“. Щоби приладнати науку українознавства до університетского читання, треба по думку професора одночасно збирати матеріали до куп- пи, перетрушувати їх на нові решета, звязувати дрібні розвідки, шукати заглиблені побутові зав- дання і не гаючи часу, будувати систематичний нарис старого й сучасного, народного, літера- турного життя. Треба, нарешті, влаштовувати і саму мову, маючи на увазі найбільш її живі відносини до народної, поетичної творчости і обопільні їхні впливи.

Не думаючи докладно розглядати останної праці проф. Сумцова, що зроблять заводозці ми хотіли тільки зазначити основні й певні погля- ди єго на українську мову та письменство й на завдання українознавства. Зазначимо одначе, що праця Сумцова досить докладна, цікава, ба- гата на приклади і вибудована певним науковом методом, а разом з тим написана легкою, зро- зумілою мовою, що робить її приступною навіть звичайному читачеві*).

Останніми роками Сумцов виступав і на других полях українства, насамперед як член українського наукового товариства у Києві, потім він написав і видав популярну книжку про Леонарда на Вінчі, збірнички „Діткам“ та „Хлі- боробам“, „Історичні зразки укр. літер. єднаня“ і з цілою, довгою, низкою статей, та заміток про українську справу по часописях, як отсі: „Автономія України, Поляки и Украинцы, Б. Д. Гринченко, Поезія Олеся, Сорок п'яти роко- вини Шевченка, Бандуристь Кучеренко, Чого бажають в селах й ин.“. Єго статі по часопи- сях не однакової вартости, але можна сміли-

во сказати, що они чимало допомогли спопуля- ризованю українства серед харківського грома- дянства та виясненю напрямку, бажань і су- часного становища українства.

В купі з висше згаданими українськими викладами на університеті й иншими працями та виступами проф. Сумцова ся єго діяльність малює певне обличя українського громадянина, що в умовах панованя російщини серед інтелі- генції на Україні вибиваєт ся згодом на пев- ний шлях національної свідомости і культур- ної роботи для відродженя українського на- роду.

Ся робота шановного Ювілята на наш по- гляд, найважнійша в єго діяльности. Сю єго ро- боту, роботу українського громадянина може щиро повитати українське громадянство і по- бажати ювілятові сили й здоровля для дальшої праці на сьому останньому полі і в сьому напрямі.

„Не велика наша праця
Не велика сила,
Довго ждатиме ще сонця
Україна мила..
Алеж не сумуйте!
Не згине та праця
І виведе нас із неволі;
Тогож, хто сїй праці міг щиро від-
дати ся,
У нас не забудуть ніколи!“
(Конець буде).

* Ми чули, що проф. має видати з неї відбитки окремими розділами і в такому виді вони дуже придадуть ся загалови.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Військова комісія австрійської делегації на- раджує ся над етатом маринарки. Дел. др. Петелєнц не годить ся з поглядом, начеб то фльота була люксом для Австрії. Мусимо ма- ти дорогу до моря і удержати ся при ній. Се веде до могутности і добробиту населеня і з сєї причини думає бесідник, що треба вчинити все, щоби не дати собі замкнути доступу до Серед- земного моря. Вправді з огляду на дорожню, яка тепер панує, з огляду на лихий господарчий стан населеня, з огляду на нові податки, які мають бути заведені, дальше супроти недоста- точного розвитку промислу і суспільного госпо- дарства, годі бесідникови згодити ся на так великі кредити, яких домагає ся заряд маринарки, але треба ті жаданя докладно прослідити. Маємо найменшу маринарку серед инших великих дер- жав. Італія має три рази більшу маринарку і три рази більший бюджет.

Дел. др. Козловський згадав про велике при- знанє для нашої маринарки навіть зі сторони заграничних фаховців. Італійська маринарка є численнійша, але що до якости австрійська є значно лучша. Забезпеченє в Англії по причині будови „dreednought-ів“ в Австрії є безпотрібне, бо політичною цілю австрійської фльоти є бо- ронити лише побережя, але конкурувати з ко- льоніальними державами Австрія не має заміру. Бесідник з вдоволенєм висказує ся про поліп- шене відносин між Австрією та Англією та за- мічає, що дотично ворожих стріч на італійській граняці булоб вигіднійшим порозуміти ся з Іта- лією. Є за тим, щоби справи маринарки пола- годжувано за згодою делегацій і просить заряд маринарки, щоби уявляв в своїх домаганнях фінансове положенє держави і населеня, бюджет- товий дефіцит, пасивний торговельний білянс та щоби уоруженє маринарки поступало троха помалійше.

Заграниця.

Переговори з Туреччиною в справі позички зірвала вже Франція офіціально. Француске правительство видало ноту, в якій заявляє, що стало ся вже наслідком відмови зі сторони Ту- реччини дотично поставленя їй условій в спра- ві охорони француских інтересів. Супроти сего Туреччина звернула ся з просьбою о позичку до Німеччини, на що вже німецке правительство

згодило ся. В сей спосіб злижене Туреччині до тридержавя стало ще тіснійше.

В Царгороді відбули ся збори перської колонії, на яких запротестовано проти заміру Англії і Росії що до поділу Персії. Піднесено, що підпорою Магометан стала тепер на місце Англії Німеччина і ухвалено вислати депешу до цісаря Вільгельма з просьбою, щоби не допу- стив до поділу Персії. Залунали оклики: Най живі Німеччина! підчас коли проти потрійного порозуміння дали ся чути неприяні оклики.

Доперва тепер заявила Порта офіційально, що проти кабінету Венізелоса не має нічого. Та в самій Греції вибухло якраз міністерияльне пересиленє, бо Венізелосови, на якім спочи- вали всі надії, не повело ся в парламенті і він грозить відпусткою. Се було до предвидженя, що Венізелос не удержить ся довго, бо его сторонництво є за мале і він від самого початку був зданий на підмогу зі сторони Ралліса, Теотокіса і Мавроміхаліса, а ся завела его при першій нагоді. Міністер-предсідник Венізелос не має отже довіря у народних зборів.

Просимо відхобити передплату.

Новинки.

— Календар. В чет вер: руско-кат.: Параске- ви; римо-кат.: Савини муч. — В пятни цю: руско-кат.: Лукіяна; римо-кат.: Симеона і Юди.

— Соймова виборча реформа. Польські соймові клуби вже згодили ся, як доносить St. p., на отсей начерк сойм виборчої реформи: Більша власність 44 мандатів, сільська курия 80, міська 34, загальна курия міська 10, торговельні палати 3, рукодільні палати 2, великий промисл і гір- ництво 4, а вірилісти 15 мандатів. В сільській куриї мають бути вибори загальні, безпосередні, тайні, з плюральністю податковою, се є, що висше оподатковані будуть мати 2 голоси. В міській куриї голосованє тайне. Справа числа руских мандатів ще не рішена.

— З Горлиць дістаємо від виділу Філії Руск. Тов-а педаг. довшу відозву, з якої містимо ва- жнійші вимки: Згуртовані в одну свідому і карну громаду бажаємо після своїх невеликих сил послужити народови, тож з початком сего року оснували ми філію Руского Товариства педа- гогічного, а в слід за сям з початком шкіль- ного року 1910/11 отворили ми при ній бурсу в Горлицях. З твердою постановою задумуємо по- вести з Богом зачатє діло. А що в сім році ми обмежили ся лише на горлицький повіт, то і при- няли ми до нашої бурси лише дванадцять уче- ників, між тим 9 з гімназії, а 3 із шкіл на- родних.

Не для слави здвигнули ми се діло, а на те, щоби бідним Лемкам помочи та вказати їм дорогу істини, по якій впрочім прямує серед хмар народів кождей дбайлї і шануючий себе варїд до добробуту і відродженя. Бажаємо з ду- ши, щоби наші братя Лемки не відривали ся від нашого рідного народа. Праці і жертв ми не поскупимо. Однак і сего за мало, бо нас тут в Горлицьчині не багато. Але ми віримо, що Ви, Родимці поможуть нам в розпочатім ділі, тим- більше, що супроти нас стоїть в величавім одно- поверховім домі на 6-моргонім шматї землі бур- са москвофільська запомагана щедро.

Віримо, що поможете там в тім тяжкїм ділі, а ми також не поскупимо жертв, тай стояти мемо тут на окраїнах святої Руси-України наче стовпи піддержуючі стїни нашої хати, ще й за- едно глядіти будемо крізь вікно на біднійших братів за Карпатами. І дасть Бог, що пра Вашій помочи будемо глядіти на труд наш як на рідну дитину, в котрій родич бачить милу надію і про- довженє свого власного я. Ласкаві жертви хо- тятьби найдрібнійші на горлицьку бурсу Руского Тов-а педагогічного просимо посилати на руки о. Омеляна Менціньского пароха в Маластові, почта Ропиця руска. — Виділ.

— В чїї руки перейшли церковні добра? L'Eclair доніс недавно про вандалїзм, якого допущено ся на давнім монастирі Oischaux, положенім на розї улиці Севр і бульвару Інвалідів в Парижі в той спосіб, що знищено монастирські будинки і збу- рево каплицю; що постинано красні дерева в парку, та що на місци, де стояли перед тим де- рева каштанові, липи і столїтні клени, побудовано чиншові доми. На кого спадає відвічальність — пи- тає „L'Eclair“ — за се, що вандали дістали позво- лене довершити се діло противне не лише есте- тиці, але і гігієні? Та не довго чекав L'Eclair на відповідь; принісєсє її часопись „Oeuvre“. Відпо- відь ся звучить: „Автором сего злочину є Жид Cahen de Calffa“. „Рівнож і великий монастир

при улиці Oest, каже ся часопись, став власно- стю панаго Жиди німецького, не натуралізова- ного“. Тїште ся християнські народї, бо на мі- сци ваших іцерков будують жидівські біжницї, будьто доми; тож борїть ся і дальше против Церкви і духовенства, а діждете ся часу, де церков не буде, а будуть самі біжницї; може тоді спамятаєте, ся, але тоді вже буде за пізно.

— Ублєте учиника. В Жуліні, стрийского пові- та, був учителем народної школи всеполяк Бро- нислав Грайс, а учителькою его жінка. Мину- лого тижня сей учитель побив боксером 8-літ- ного школярика Коханчика так тяжко, що ди- тина померла. Грайса арештовано, его жінку за- суспендовано, а школу замкнено. Обоє педагога мали страшно знущати ся над дітьми, але до публичного відомо дістало ся се аж тепер по смерги побитого Грайсом ученика. Що було причиною, що Грайс знущав ся над дітьми, чи его всепольський шовїнізм, чи умове збоченє у него, се викривє судове слідство.

— Давнійше вихованє. Що при давнійшїм ви- хованю не жалувано кия, свідчить лист фран- цуского короля Генриха IV, писаний до п. de Monglat, учительки дельфіна, пізнійшого Людвика XIII, який подає L'Univers. Лист сей звучить так: „Фонтенбльо, 11. жовтня 1607. Панї! Маю жалє до Вас, що Ви менї не донесли о тім, що вибили Ви мого сина, бо я хочу і домагаю ся, щоби сеє его било тільки разів, скілько разів він покаже ся упертим або зробить щось злого, тому, що знаю сам зі себе, що нема нічого в свїті, що би приносило тільки користи, як се; бо признаю, що і я сам приміром відніє велику користь з того, що мене дуже бито, коли я був в его віці. Отсе, чому я хочу, щоби і Ви ему дали се пізнати. До побаченя. — Генрих“.

З того видно, що кїї були у великїм по- важаню навіть на королївских дворах і грали велику ролю у вихованю навіть королївских дітїй.

— Бомба в улиці Беррі в Парижі. L'Univers пи- ше, що коло заїздової брами дому положеного в улиці Беррі підложено бомбу, яка вибухла о 12 годинї 25 минут по півночі. Один з мешкан- ців того дому іменем Іванїдєс оповїдає о вибу- ху бомби в слідуючий спосіб: Я вернув до дому автомобільом пізно вночі. Коли я звонив до брами, не запримітив я нічого незвичайного; але коли я вийшов по сходах уже на першїй поверх, тоді почув я страшний вибух, по якім наступив лоскіт вибитих шиб. Лоскіт був справді незви- чайний. Двернички попадали зі своїх ліжок, а служба, що спала на пятїм поверсі відчула рів- нож сильне зворушенє. Бомбу певно підложено по правїй сторонї межї подвійними дверми ві- здової брами і тому ніхто не міг її запримітити; а була зроблена із скринки, наповненої перето- пленим зєлізом і грубими куснями скла. Цілу долїшню часть брами розторожило, а ві кусники порозкидани далеко по улиці. Шибї в компанї двернички стерті на порох, а шибї в більше до- мах в улиці Беррі або попукали або позарисо- вували ся під впливом тисненя газів. Полїція об- ступила дім, а поліційні агенти стали збирати кусники вибухової машини. Комісар поліції роз- почав слідство. Причини підложеня бомби годї дійти тому, що мешканці, де підложено бомбу, були дуже спокійні і не могли нікому дати при- чини до мести.

Наука, штука і література.

— Християнський Календар Місіонаря на рік звичайний 1911 зладжений Вл. о. Єуфанїєм Теодоровичем (річник XI-ий) появил ся в Жов- квї і коштує 50 сот., з пересилкою 60 сот. Ка- лендар сей як і всі попередні, визначає ся не тільки зглядом типографїчним, як оо. Васи- лїян справді європейским виглядом, численними і добірними ілюстраціями, але й також добірним і поучним вельми змістом, так, що єсть він не- обхідною щоденною книжкою кождої христи- янської семї. Крім властивої календарської части, котра своїм укладом перевищає всі інші рускі календарї; находить ся там докладний Типик церковний, а дальше часть літературна: Но- ворічна пісня; з ілюстрацією Ізда самотоком; Пречиста Дїво, Мати Руского краю, на мішаний хор, укладу М. Лисєнка; Небувале свято (першїй ювілей Пресв. Серця Христового на Руси); Мій Отче (поезия) В. Ш.; Утеча до Єгип- ту (різдвяне оповїданє) з ілюстрацією; Розлука і злука (з ілюстрацією), Тернина грушки не ро- дить; Ангели (поезия); Небувалий губитель ди- ких звірат; Вічний Скитальник (з ілюстр.); Іван Риндя (оповід.); Змїїв Вал, Казка Спіридона Осташєского; Лік для скупаря (оповід.); Літа житя (казка); Давне тай правдиве диво; Обмов- никам і клеветникам; Хвала Тобі, владико свї- та (поезия д-ра В. Ш.); Добрї ради для господарів і газдинь; Хто наш найбільший приятель; Місіонарь; Дід і баба (казка С. Осташєского); Перед судом; Вовк посеред стада ягнят; Слуга Херувим, а на останку знаменитий і влучно

ілюстрований сатиричний твір на часї: Як в- ста ді св. Петра збунтували ся цапи, або як повстала схизма, Я. Ф. З огляду на багатий і добірний зміст і вельми приступну ціну повинен сей Календар находити ся в кож- дїй християнській рускій семї і тому радимо: купуйте Календар Місіонаря на 1911 рік, поки ще не вичерпаний наклад!

— З театру. „Скандал“, штука в 4 діях Батаїля. Ві второк виставив руский театр у пер- ве штуку французкого писателя Батаїля (не Ба- тєля як на афішу) п. з. „Скандал“. Твір напи- саний дуже зручно, ефективно з всіма прикме- тами і хибами сучасних драматичних творів французких — малює історію доволї буденну. Жінка багатого Моріса Ферїоль зрадила чо- лвіка з веселим д-їєм Артанеццо, котрого пізнала в часї літнього побуту на півдні. Артанеццо став вихисновувати свою любовку матеріально, сягав їй з пальця перстенї, та робив довги на її імя. В справу вмїшали ся власти, а д. Ферїолеви, що власне вступав на арену політичної борби, гро- зить ізза жінки скандал. Шарльота збирає ся їхати до Парижа боронити свого люб- ка, хоч що до его моральної вартости не мала ніякого сумніву — а коли їй повелось, вертає успокоєна до дому. Тут стрічає її муж, знаючий о всім, гіркими докорами. Шарльота з вгоми, надмірв вражїнь і зворушеня... засипляє. — Штуку виставлено загалом добре. П-вї Ста- днїкова виглядала прекрасно і грала з герекон- нанєм. Разить лише у тої інтелегентної артистки надмірна міміка. П. Стадник був без поважнїй- шого замїту, а п. Коханенко як Парїсот був до- сконалий.

Цїлість йшла складно і живо — режисерия старанна — та публика сим разом не конче до- писала.

Галицький сойм.

На засіданю ві второк дня 25. жовтня мар- шалок подав до відомо, що протокол 99-го за- сіданя запротестованїй пп. д-ром К. Левичким, Королем і Дудикевичом. По відчитаню інтерпе- лїцій внесених: п. Курівдем в справї протєго- ваня старством учителя в Петранці, п. Санду- ляком в справї шинкарских концесїй в Надвір- нянщинї і в справї уконститування ради громад. в Ланчинї відчитав секретар п. Скварко протє- сти обох москвофільских клубів проти протоко- лу 99-го засіданя.

Протест українських послів звучить: Підписанї послї Сойму кравого Королїв- ства Галичини і Володимирї з Великим Кня- зівством Краківским вносять отсим по мысли §. 76. регуляміну соймового протест проти не- згідного з регуляміном поступованя, що зайшло дня 19. жовтня 1910 р., на 99 засіданю першої сесїї, IX. періоду Сойму галицького.

З особна: В стенографїчнїм звіті сего засї- даня стверджено, що через цілий час мнїмих розправ від першої до послїдної точки дневного порядку тревали неустанні, оглушаючі крики, вереск, свисти і бїтє пультами. З отсего ствер- дженя протоколом соймовим слїдує, що дотично всіх точок дневного порядку не могла відбу- ти ся ніяка розправа соймова, бо не чуїно було голосу звітників, не відчитувано ніяких вєсків, не удїлювано нікому голосу та ніхто не міг чути, які вєски і коли приходили під голосованє. — Мимо того Ексц. Пан Маршалок кр. мімікою по- лагоджував справи і довів до мнїмого порїшеня цілого дневного порядку, хоч підписанї послї рішучо протєстували цілий час тої міміки проти способу веденя нарад, бо не могли знати, що і коли рішає ся та ніхто з присутних посл в не міг прийти до голосу.

Що дотична розправа не могла фізично відбути ся згідно з постановами регуляміну сой- мового, слїдує вже з обчисленя часу помїж по- новним отворенем засіданя соймового т. є. по- мїж годиною 12. минут 5 пополудни а его зам- кненем о год. 12 минут 35 по полудни, причїм належить піднести, що на вступї по повновім отвореню засіданя перед приступленем до днев- ного порядку промовляло ще пять бесїдників і шестїй Е. Маршалок, а по відкинєню формаль- ного внесеня посла Левичкого на замкненє засї- даня Е. Маршалок ще що найменше через 5 мі- нут в наслідок гамору в палатї не приступив до порядку дневного, — а по мнїмим вичерпаню дневного порядку забирає ще голос посол Лєо.

З уваги на те цілий дневний порядок, о- бїймаючий так обємисті і важні справи як: зам- кненє рахунків Банку кравого за літа 1903 і 1909, зміна закона кравого о школах реальних, звіт комісії промислової в предметї отворєня кравого патронату рукодїл і дрібного промислу і інші внесеня, резолюції і начерки законів фізично в протягу так короткого часу — не міг бути вичерпанїй.

А що після постанов §. 39. і наступаючих соймового регуляміну соймовї розправи повинні бути устні — всім послам зрозумїлі і доступні

Телеграми

з дня 26. жовтня.

Відень. По промові адмірала Монтекуолі прийнято звичайний і надзвичайний бюджет маринарки і надзвичайний кредит у висоті 54 мільйонів корон.

N. fr. Presse дізнає ся, що міністерство кр. оборони зажадає в 1911. побільшення контингенту новобранців кр. оборони.

Атени. Королівським декретом розв'язано грецький парламентарій і реалізовано нові вибори до нової ревізійної палати на день 28. листопада. Отворене нової палати назначено на 8. (?) січня 1911. р.

Берлін. З Лісбони доносять, що вчора оголошено в Португалії розпорядок, яким знесено науку релігії в школах!

проте нема найменшого сумніву, що всі мнимо поставлені ухвали від першої до послідної точки дневного порядку з 99. засідання соймового з 19. жовтня 1910 не вважатимуться, на що закладаємо отсей протест та вносимо на відчитане его на найближшій засіданню сойму і долучене до протоколу варад".

В протесті п. Короля, схожим з протестом п. К. Левицького замічено, що полагода так важних справ, як замкнене рахунків Кр. банку, зміна закона о реальних школах, а також справа патронату для ремесла і дрібного промислу мимічним способом, не лицює з повагою сойму.

В протесті п. Дудикевича зазначено неможливість переведення порядку варад в часі від 12:05 до 12:35, бо в той час треба вчислити оживдане на успокоєне демонстрації. Коли мимо сего порядок дня вичерпано, то могло оно стати ся лише через непридержуване регуляміну. Підписані послі не брали участі в галасливій демонстрації, ані в мимічній, котрою полагоджено дневний порядок і констатують, що не чули голосу маршалка, ані звітників, ані відкриття розправи, ані того, що п. Марієвський жадав і сдержав голос. Підписані послі хотіли забирати голос в кількох важних справах, обнятих дневним порядком, однак не могли сего зробити.

По відчитаваню сих протестів, секретар п. Урбанський відчитав заяву польських послів, з якої виходить, що польські послі чули все, що хто говорив а найліпшим доказом є те, що п. Марієвський поставив поправку і її сойм ухвалив. Можливо, що рускі послі не чули відчитуваня внесків і ходу засідання, але се — після погляду польських послів — не може мати ніякого впливу на важність ухвал. Вкінці польські послі стверджують, що поведене маршалка було згідне з регуляміном і „переняте дбалостю і волею пошанованя конституційних прав, гідности і поваги сойму“.

Маршалок граф Бадені зложив заяву до жадань п. К. Левицького про спростоване протоколу в 5-ти точках. По перше п. Левицький жадав, щоби до слів „поветали оклики, верески, трублене, свисти і бите в пульти“ додати слова „ті оглушуючі демонстрації тревають дальше“. Маршалок заявляє, що в тім напрямі протокол звелить справити однак з пропущенем слова „оглушуючі“.

На домаганя п. Левицького, щоби зазначити в протоколі, що рускі послі протестували проти незгідного з регуляміном трактованя дневного порядку, відповідає маршалок, що таких протестів не чує. Дальше вимагає п. Левицький, щоби при кожній точці дневного порядку додати в протоколі, що не відчитувано внесеня і начерків. На се каже маршалок, що палата увільнювала звітників від відчитуваня звітів і они відчитували лише внески, що маршалок стверджує під личною одвічальностю. На заміт п. Левицького, що слів маршалка не було чути — відповідає, що его чули послі, що сидять в послідних лавах. П. Левицький, домагає ся, щоби до протоколу додаво, що через весь час трактованя дневного порядку тревали оглушуючі верески, свисти і т. д. На се маршалок годить ся, однак з пропущенем слова „оглушуючі“.

До сеї відповіді маршалка п. др. К. Левицький заявив: Мому внесеню на спростоване протоколу 19-го засідання сойму зволів Е. Маршалок вчасти вдоволити. Однак не узгляднево власне важнійших точок нашого протесту. На підставі §. 6. соймового регуляміну посол має право на найближшій засіданню від рішення маршалка відкликати ся до повної палати. Однак з уваги на заяву польських послів, попередно відчитану, а незгідну з фактичним станом, ми не маючи довіря до обективности тамтої сторони палати, заявляємо, що не будемо користати з сего права, але ужиємо інших способів, щоби не допустити до санкції ухвалених на тім засіданню законів.

Опісля почала ся дальша розправа над виборчою реформою.

П. Стефчик відкликуює ся до консерватистів, щоби не спивали переведеня виборчої реформи. Відтак звернув ся до демократів, щоби не сходили з дороги, наказаної традицією. Русини з реформи виборчої мусять найбільше скористати. Тому рускі послі повинні застановити ся, що в сій справі і стратити і зискати можуть дуже багато. (П. Макух: Ми не маємо нічого до страчення!) Але Русини повинні зрозуміти, що Поляки мусять в тім соймі боронити свого становища. Бесідник вказав на краєву автономію за кот. обою народами і Русини разом з Поляками повинні стояти. Боронимо автономію краю для нас і для вас. (П. Макух: Щоби нас тим більше тиснути!) і на тім спільнім ґрунті розширення автономії спивнять ся бажаня обох народів.

Відтак промовляв п. Скварко, почім маршалок о 3-ій год. замкнув засідане.

Слідуюче засідане в суботу о 11-тій годині перед пол.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 16. до 31. жовтня 1910.

Найгарнійша сензация.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлено. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Антін Хойнацький

книгар, Львів, Садовнича ч. 79, привимає замовленя на всі книжки і висилає відвотною поштою за післяплатою.

Має на складі:

Богдан Лепкий: Листки падуць. Поезії. Ціна в оправі 2 К.

Стрічки. Поезії. Ціна в оправі 2 К.
Нова збірка. Оповіданя. Пачкар, Сон, Жертва, Ту продають трупа, Босий, Ще крок, ще два. Ціна в оправі 1 К 50 с.

Оповіданя. (Цвіт щастя, „Закутник“, Стріча Починок). Ціна в оправі 2 К.

Щаслива година. Оповіданя. (Щаслива година, Звичайна історія, Месь, Глум, Барометер, В лісі, На Сокильськ, В корчмі). Ціна в оправі 2 Корони. (2—10)

Др. Богдан Барвіньский:

Зід галицького князя Данила з угорським королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зід в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролівя). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewiczca a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичні причинки і т. д. II. Львів 1909. мал. 8° ст. X+94. — Ціна 1 К 50 с.

Історичний розвій імени українсько-руського народу. Львів 1909, мал. 8° ст. 41. — Ціна 40 с.

Pięczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej poł. XIV. w. Краків 1909, мал. 8° ст. 22. — Ціна 40 с.

Pięczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierwszej połowy XIV. w. Львів 1910 вел. 8° ст. 4. — Ціна 5 с.

I. Шевченко яко „атеїст“ та поет „ненависти“. II. *Безіменні „герої“ і їх кертична робота*. (Дві відповіді клеветникам Шевченка). Львів 1910. мал. 8° ст. 16. — Ціна 10 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарських, від шкідливих під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпробовочно по пожарі,

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороті.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголешеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977—; инші фонди К 594.647—; разом К 2,781.624—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Краків	5:50	8:55	1:30	5:45	10:05
Краків	7:27	10:10	1:15	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15	Г	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Стрия	—	—	—	10:19	Д
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Рава рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05	1:33	8:00	9:25
Брухович	7:49	1:20	4:10	3:26	К
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10	5:00	9:26	10:07
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	вночі
Краків	8:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Краків	6:04	8:40	3:55	7:45	12:40
Краків	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:35
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:56
Станиславова	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23	В
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	8:00	9:05	3:40	—	10:40
Рава рускої	7:34	—	2:30	7:10	11:35
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович	6:13	10:05	2:35	8:38	11:35
Брухович	7:34	12:25	4:24	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20	1:35	3:35	6:39
Любіня	6:50	9:05	2:15	3:40	10:40
З Підзамча о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35
З Личаків до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.

А = лише в середі і суботи. — В = від 1:6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою неділю і святами обох обрядів. — Г = в день по кожній неділі і святах обох обрядів. — Д = від 19/6 до 11/9, в неділі і рим.-кат. свята. — З = від 1/6 до 30/9 щоденно. — К = від 1/5 до 30/9 щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8 щоденно. — Н = від 1/5 до 11/9, в неділі і рим.-кат. свята. — Р = від 15/5 до 11/9, в неділі і рим.-кат. свята.